

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0133 Oslo

Postboks 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 482 10 100

thsf@parat.com
thsf.no

Høringssvar fra ThsF på NOU 2023: 4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) i Parat takker for muligheten til komme med høringssvar på nevnte NOU.

ThsF organiserer ca 2000 tannhelsesekretærer og assistenter i tannhelsesekretærstillinger i offentlig og privat tannhelsetjeneste.

ThsF anerkjenner kommisjonens beskrivelse av utfordringene i helsetjenestene både nå og i fremtiden og at mangelen på fagpersonell blir enda mer utfordrende hvis ikke det gjøres gode og inngripende tiltak, allerede fra i dag.

ThsF støtter Helsepersonellkommisjonens syn på at helse- og omsorgstjenester må bygges nedenfra gjennom LEON-prinsippet. Det vil føre til mer interessant og utfordrende hverdag også for fagarbeiderne og føre til utnyttelse av kompetanse og jobbutvikling for alle.

Dette er direkte overførbart til tannhelsetjenesten. Å bruke kompetansen og arbeidskraften til tannhelsesekretærene vil frigjøre tid for tannlegene og tannpleierne til å konsentrere seg om arbeidsoppgavene de er utdannet for å utføre. I fremtidens tannhelsetjeneste, som Tannhelseutvalget skal komme med anbefalinger om, kan vi allerede nå ane at store grupper som til nå ikke har hatt økonomi til nødvendig tannbehandling, vil få tilbud om tannbehandling. Dette er pasienter det vil være tidkrevende å behandle, og derfor må tannlegene og tannpleiernes tid brukes til pasientbehandling og ikke tannhelsesekretær oppgaver.

Som Helsepersonellkommisjonen selv sier i NOU'en: «Mange oppgaver kan og bør løses av flere personellgrupper, under forutsetning av at forsvarlighetskravet ivaretas». Man bør ikke engste seg for forsvarlighetskravet, ved å overlate mange flere oppgaver til tannhelsesekretæren, oppgaver som i tannhelsetjenesten i dag utføres på helt feil kompetansenivå.

ThsF er naturligvis mest opptatt av tannhelsetjenesten og tilbudet om like og rettferdige tannhelsetjenester til hele befolkningen. Utfordringene i

tannhelsetjenesten er og blir store, på lik linje med resten av helsetjenesten, og vi ser med spenning fram til regjeringens Tannhelseutvalg som skal legge frem sin NOU i juni neste år. At tannhelsetjenesten ikke er en del av helsetjenesten, har sine historiske forklaringer, men at det fortsatt skal være slik at tenner og munn ikke er en del av kroppen når det angår helsetjenester, det kan vi ikke godta at fortsetter.

Helsepersonellkommisjonen peker på mangel på tannhelsesekretærer fram mot 2040. Mangelen på utdannede tannhelsesekretærer er i dag stor, og det ser ikke ut til å endre seg framover. Denne mangelen er ikke overraskende for ThsF og vi har over år, brukt våre muligheter til å informere om mangelen på utdannede og autoriserte tannhelsesekretærer og foreslått endringer som kan bøte på mangelen.

Tannhelsesekretærutdanningen ligger i dag som et 3 årig skoleløp på videregående skole. Det finnes i dag 11 vgs som tilbyr utdanningen, men pga lave søkertall på mange av skolene velger skoleeier å ikke tilby utdanningen noen år og så tilby igjen andre år. Denne uforutsigbarheten for elevene som skal velge studieretning, gjør at ungdommen ikke tør å velge skoleløpet som fører til en tannhelsesekretærutdanning, fordi man ikke vet om linjetilbudet er der når man skal begynne på vg 3.

Tannhelsesekretærutdanningen en dyr utdanning for skolene, det er mye dyrt forbruksmateriell og utstyr som trengs, samtidig som det er store problemer med å skaffe gode og tilstrekkelig mange nok praksisplasser. I tillegg er det ikke lovkrav til praksis i et tre-årig skoleløp som dagens tannhelsesekretærutdanning er, og ThsF kan ikke sitte å se på at man i fremtiden fortsetter å utdanne til et praktisk helseyrke, hvor mange av elevene ikke har fått praksis under utdanningen.

Tannhelsesekretærutdanningen er lite attraktiv og en stor del av de som velger denne studieretningen har ikke tenkt å bli i yrket, men tar studiespesialisering og går videre på høyere utdanning. Dette blir bekreftet i statistikk fra Utdanningsdirektoratet, sitert i Meld. St. 21 (2021–2021) om at elever på helse- og oppvekstfag velger å begynne på påbygging til generell studiekompetanse i større grad enn andre elever i videregående. Blant elever på Vg2 innen helse- og oppvekstfag var det omtrent 41 prosent som begynte på påbygning, mens bare 8 prosent begynte på yrkesfaglig Vg3. Det er bekymringsfullt. ThsF var selv på skolebesøk i en vg3 tannhelsesekretærklasse med 14 elever. Kun 4 hadde tenkt å bli tannhelsesekretær, de fleste andre skulle ta studiespesialisering og gå videre på høyere utdanning.

ThsF mener at tannhelsesekretærutdanningen igjen må tilbys ved de odontologiske fakultetene, slik det var før reform -94. Et slikt tilbud vil gi studenter en mulighet til en attraktiv, kortere praktisk høyere utdanning og spennende læringsmiljø ved at man utnytter den store kompetansen på tannhelsefagene blant undervisningspersonalet som allerede underviser i odontologi. I tillegg vil utdanningen foregå der det er godt utstyrt

undervisningsrom, og både tannhelsesekretær- og tannlegestudentene vil få god praktisk trening i effektivt og godt samarbeid siden de under utdanningen vil ha praksis sammen. Dette er viktig for tannlegen og tannhelsesekretæren, men ikke minst for pasienten, som slipper å sitte unødvendig lenge i en tannlegestol.

Sett ut ifra et hygiene- og smittevernperspektiv, bør tannlegen under sin utdanning bli lært opp til og vant med å bli assistert av en tannhelsesekretær i alle behandlingssituasjoner. I dag skjer ikke dette fordi utdanningene er skilt på flere nivåer. Vår erfaring er at mange tannleger sliter med å få til ett godt samarbeid, når de kommer ut i arbeid. Når tannlegen jobber alene under pasientbehandling, er tannhelsesekretærenes erfaring at det fører til dårlig gjennomføring av smitteverntiltak og prosedyrer, som igjen kan føre til spredning av bakterier, virus og resistente bakterier. Godt og effektivt samarbeid fører til god ressursutnyttelse og en mer bærekraftig tannhelsetjeneste.

Til sist vil ThsF peke på, at ved å slutte og tilby tannhelsesekretærutdanningen på videregående nivå og heller samlokalisere tannhelseutdanningene ved de odontologiske fakultetene, vil det spare fylkeskommunene store summer ved å måtte tilby en veldig dyr utdanning for veldig få elever.

Oslo 26.04.2023

Anne-Gro Årmo
Leder ThsF
Tannhelsesekretærenes Forbund i Parat